

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četril leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Niko Kuret:

O novi mladini.

Kot mladec, — kot tovariš in brat naj vam povem nekaj o tem, v čemer živim.

Pomlad je to na Slovenskem. Mlad, svež tok, ki je moral priti.

Pa je samo del mogočnega valovanja, ki gre po Evropi. Odziv na klic božji, ki ga je zaslišala nova mladina vseh dežel v svojih dušah.

Nad Evropo, ki se je bila odmaknila od vsega božjega, ki je po nedavno izrečenih besedah indijskega pesnika-misleca Rabindranata Tagoreja »krščansko učila, a poganska živel«, je Bog pripustil svetovno vojno.

S krvavo roko je nanagloma odstrla režečo spako, ki ji pravijo zapadna civilizacija in kultura...

Pa so se našli ljudje, ki so mirno živeli naprej... A so se našli tudi taki, ki jih je pretresalo, da so šli vase — in se zbudili v življenje.

V tem spoznanju je kal in početak sodobnega mladinskega gibanja (ki je najzrazitejše pač v Nemčiji). Spričo te laži-kulture — ustvaritev novega človeštva; to je vodilo nas vseh, ki smo mladi.

* * *

Ob pogledu na današnje evropsko življenje spoznavamo dvoje osnov, ki na njih stoji sodobni človek, ki se mu hoče boljše družbe in bodočnosti in ki pravilno gleda največje zlo — kapitalistični-brezbožni družabni red.

Ena je z Bogom, druga je brez Boga.

Ena ima v globoki vernosti svoje korenine in je najmočnejša med katoliško-mladino v Nemčiji ter se od tam razširja drugam, pripravljajoč v dušah kraljestvo božje in hoteč tako preosnovati družbo.

Druga je komunistično marksistična, ki pripravlja totransko kraljestvo srečnega človeka. (Gl. T. Debeljak »Srečko Kosovel« v Križu na gori, III, 2.)

S tem so obsojene tudi vse druge osnove, z njimi liberalizem z malikovalskim nacionalizmom vred.

Nam je odprta samo ena pot. **Odločili smo se zanj.**

* * *

Naše katoliško mladinsko gibanje, spočeto med študenti, zoreče ob »Križu na gori« in »Stražnih ognjih«, ustaljuje se na vsakoletnih zborovanjih, je nastalo iz ene velike potrebe v naših dušah:

iz potrebe po verski obnovi.

Vedno bolj smo spoznavali velikansko nasprotje med katolištvom v cerkvi in besedi in med katolištvom v življenju.

Spoznali smo, da imenujejo ljudje »vero«, če se kdo v družbi vede po priučeni dostojnosti in »moral« ter izpolnjuje podedovane verske običaje, hodi v nedeljo k sv. maši in ne ubija in ne krade — v vsakem oziru korekten in dostojen človek!... In končno: saj je vera privatna stvar...

A uprlo se je v nas vse proti takemu pojmovanju katolištva.

Zbor zaupnikov SLS v Ljubljani.

V nedeljo se je vršil v Ljubljani v ljudskem domu zbor zaupnikov Slov. ljudske stranke. Udeležili so se ga zaupniki iz cele Slovenije. Ta zbor je bil lep dokaz notranje discipline in krepkih medsebojnih vezi v SLS, ki je edina stranka v Jugoslaviji, ki gre pri teh volitvah v volivni boj enotna, brez vsakršnih odpadnikov in ločencev. Ves zbor je lepo potekel v najlepši slogi: znamenje, da se naši volilci dobro zavedajo, da je le v slogi moč, da pomenjajo sedanje volitve za slovenski narod velik dogodek, pri katerem je treba nastopiti skupno in enono.

Burno pozdravljen je dr. Korošec otvoril zbor in podal volivni program.

Ne, vera ni privatna stvar, vera je za življenje, vera se odraža v vsem javnem in zasebnem udejstvanju posameznika!

Biti katoličan, se pravi, biti človek Kristov, — katerega lik je v nas obledel...

Biti katoličan, se pravi, imeti preprosto vero otrok, nikdar ne prenehajočo vero naših mater.

Biti katoličan, se pravi, upati v Boga, ki je govoril o lilijah in pticah pod nebom, — odvreci od sebe preračunjenost današnjega sveta in postati vedno bolj iskren, odkritosrčen.

Biti katoličan, se pravi, imeti v srcu ljubezen, ki je zapoved zapovedi; z nje žarom izžgati iz srca ves poganski kapitalistični duh, ki se je v njem naselil.

Biti katoličan, se pravi, biti vkljub letom vedno mlad, — mlad po srcu in mišljenju. Zato naj izgine iz naše srede vsa hladna korektnost in suha umerjenost!

Zakaj mi smo katoliška mladost!

* * *

Pri vsej stvari pa je nad vse važen posameznik. Tako nam je dejal nek nemški križar, tovariš: »Ne glejmo na druge. Mislimo si, da smo samo mi središče vsega, — vsak posameznik izmed nas. Če jaz nisem dober, sem kriv, da družba ne more postati dobra. Jaz rušim harmonijo. Jaz stavljam ovire dobroti, da ne more zmagovati popolnoma...«

Zato hočemo posameznikov. Da bo vsak izmed nas osebnost, — mož na svojem, od Boga mu odločenem mestu. Dosleden, neustrašen Kristov človek, kot jih je bilo nešteto med prvimi kristjani.

Otresimo se strahu pred svetom in prosto stopajmo za Kristusom ter se ne ozirajmo ne na desno, ne na levo.

Taki ljudje bodo gradili novo kulturo in novo družbo.

Na tebi, na meni, na nas vseh je, da to premislimo in da — živimo!

Med študenti je naše gibanje nastalo. A med študenti ne sme ostati.

Če rudar v rovu gara, je to strašno delo. Ne odvzame mu ga socializem.

Imeti pa mora v sebi že ono notranjo silo, da se pri vsem tem še smeje! Postati mora notranje svoboden in velik, resničen bojevnik za svoje pravice spričo v nebo vprijočih krivic, ki se mu godijo. Bojevnik, ki se ne bori samo radi sebe za par dinarjev večjo mezd — to bi bil kapitalizem! —, ampak za brate, za novo bodočnost boljšega človeštva! (Das neue Volk, 1927, št. 2 str. 6).

Zato bo moral zavesti in bo tudi zavel novi duh med krščansko socialističnim delavstvom. Sam se bo pojavil, zakaj »Duh veje, koder hoče.«

Takrat pa bodo študentje in delavci združeno še bolj strnili svoje vrste.

In vsi skupaj bodo borci za to, kar mora priti: kraljestvo božje na zemlji!

Naglasil je, da je SLS za mir, da pa ne more prenašati raznarodovanja naših bratov v Italiji. Naša država je sedaj brez jasne gospodarske smernice. SLS pa hoče neodvisno od vsakodnevnih strankarskih vprašanj voditi neodvisno in vsem skupno gospodarsko politiko. Mi moramo gospodarsko napredovati. Bременa pa se morajo zmanjšati in izenačiti.

Slovenska ljudska stranka se še nadalje priznava k celotnemu slovenskemu programu. Ona je za čim večjo samoupravno samostojnost slovenskega naroda, tako, da bo ob naši ogroženosti nastala močna, dobro opravljena in zadovoljna Slovenija, ki bo za našo

državo pomenila največjo sigurnost, za naše brate zunaj in za sosede pa največjo privlačno silo.

Kar smo mogli v proračunu, katerega so spravili v ravnotežje radikalni in radičevci, za železničarje popraviti na tem, kar so preje zakrivali tudi radičevci z našimi samostojneži, to smo popravili. Če bi nas ne bilo, bi bilo še slabše in na tisoče železničarjev bi bilo danes popolnoma brez kruha. Za železničarje se trudimo in se bomo trudili. Železničarji ne bodo našli boljših prijateljev, nego so jih imeli v nas. Mi imamo polno razumevanje za njih stanje. Mi pa bomo tudi edini imeli moč, da jim krivice popravimo in jih varujemo pred novimi krivicami. Zato smo prepričani, da železničarji tudi takrat ne bodo zapustili svojih pravih prijateljev.

Največje število najzvestejših prijateljev štejemo med delovnimi stanoviti. Delavcu hočemo pomagati in borbi za socialno pravičnost in enakopravnost. Ne moremo si misliti, da leži lepša bodočnost delavskega stanu v farski gonji in da se je radi nje treba celo prodati braniteljem kapitalizma.

Glede taktike SLS v bodočem parlamentu je dr. Korošec izjavil, da imamo trdno voljo in odkritosrčen namen, uravnati našo taktiko tako, da bo Slovenija stavila svoje parlamentarne moči in sile neposredno v službo cele države in tako skušala tudi slovenskemu narodu zajamčiti vse blagodati tako usmerjene politike.

SLS je nositeljica slovenskih želj in potreb. Tudi v tem volilnem boju računamo na podporo vseh slovensko in treznomislečnih volilcev v drugih strankah. Dr. Korošec je končal svoj govor, da nočemo nič drugega mego služiti svojemu slovenskemu ljudstvu in vsem njegovim stanovom.

Zbrani zaupniki so dr. Korošev govor spremljali z burnim pritrditvanjem in odobravanjem.

Nato je dr. Korošec predlagal kandidata za mesto Ljubljano, ljubljansko in mariborsko oblast in poudaril, da sta se strankino vodstvo in načelstvo pri sestavljanju kandidatnih list kar najbolj držala sklepov krajevnih zaupnih zborov. Predlagal je sledeče kandidate za volitve v narodno skupščino:

Ljubljana mesto: Kandidat dr. Anton Korošec, minister n. r., namestnik Franc Terseglav, glavni urednik, Ljubljana.

Nosilec kandidatnih list v ljubljanskem in mariborskem volivnem okrožju je: dr. Anton Korošec.

Črnomelj in Novomesto se vežeta: kandidat dr. Franc Kulovec, minister n. r. v Ljubljani; namestnik Evgen Jarc, profesor v Ljubljani.

Kamnik: kandidat Janez Strein, nar. poslanec v Kaplji vasi pri Komendi; namestnik: dr. Valentin Rožič, profesor v Ljubljani.

Kočevje: kandidat Karol Škulj, nar. poslanec, Dolenja vas; namestnik: Franc Grebenc, posestnik, Ribnica.

Kranj: kandidat Janez Brodar, nar. poslanec, Hrastje pri Kranju; namestnik: dr. Jakob Mohorič, odvetnik v Ljubljani.

Krško: kandidat Anton Sušnik, minister n. r. v Ljubljani; namestnik dr. Anton Milavec, oblastni odbornik v Ljubljani.

Litija: kandidat Franc Kremžar, nar. poslanec v Ljubljani; namestnik Lovro Jevnikar, šolski upravitelj v Št. Vidu pri Stični.

Logatec in Radovljica (se vežeta): kandidat inž. Dušan Sernee, nar. poslanec, Bled; namestnik dr. Jože Puntar, knjižničar v Ljubljani.

Ljubljana-okolice: kandidat Franc Smodej, nar. poslanec v Ljubljani; namestnik dr. Janko Breje, odvetnik v Ljubljani.

Brežice in Laško (se vežeta): kandidat dr. Andrej Gosar, nar. poslanec, Ljubljana, Mirje; namestnik Josip Tratnik, župnik in obl. poslanec, Rajhenburg.

Celje: kandidat dr. Jakob Hodžar, nar. poslanec, Celje, (Benjamin Ipavčeva ulica 16); namestnik Alojz Krosovšek, posestnik in lesni trgovec, Braslovce (Parizlje).

Dolnja Lendava in Murska Sobota (se vežeta): kandidat Jožef Klekl, župnik v p. in nar. poslanec, Črensovec; namestnik Ivan Jerič, urednik »Novin«, Murska Sobota.

Konjice in Ljutomer (se vežeta): dr. Josip Hohnjec, profesor in nar. poslanec Maribor; namestnik Jakob Rajh, posestnik in obl. poslanec, Ljutomer.

Maribor desni breg: kandidat Štefan Falež, posestnik in nar. poslanec, Orešova vas pri Slivnici; namestnik Janko Mlakar, železničar, Studenci pri Mariboru.

Maribor levi breg: kandidat Franjo Žebot, nar. poslanec, Maribor; namestnik Ljudevit Poljanec, župan in obl. poslanec, Cogetinci.

Mozirje in Slovenjgradec (se vežeta): kandidat: Vlado Pušenjak, nar. poslanec, Maribor; namestnik Martin Šteblovnik, posestnik in župan, Šmartno ob Paki.

Ormož in Prevalje (se vežeta): Andrej Bedjanič, župan in nar. poslanec, Obrež pri Središču; namestnik Mikeln, hišnik, Prevalje.

Ptuj: Ivan Vesenjok, profesor in nar. poslanec, Krčevina pri Mariboru; namestnik Franc Zupanič, kmet Slovenjvas 16.

Šmarje: kandidat Jakob Vrečko, posestnik, Boletina pri Ponikvi; namestnik dr. Anton Ogriček, odvetnik v Celju.

Zaupniki so sprejeli kandidaturu za mesto Ljubljano soglasno z viharim ploskanjem in odobravanjem. Enako sta bili tudi obe kandidatni listi za ljubljansko in mariborsko oblast sprejeti soglasno in z odobravanjem.

Nato je podpredsednik stranke dr. Natlačen zbor zaključil z željo, da bodi 11. septembra dan nove sijajne zmage SLS in slovenskega ljudstva.

Političen pregled.

Radikalna stranka se vedno bolj cepi. Njeni pristaši, ki so razdeljeni v vladne radikale in pašičevce, se med seboj bore do krvi. Enako je prišlo tudi med demokrati do krvavih spopadov med zaupniki, ki so hoteli določiti kandidate. Vse stranke razen SLS bodo šle v volitve razcepljene in notranje razdejane.

Naš spor z Albanijo je sedaj končno veljavno zaključen. Albanija je Djuraškoviča izpustila, naša vlada pa je sprejela besediho note Albaniji.

Družinske doklade.

(Konec.)

Krščanske strokovne organizacije stoji na stališču, da mora minimalna plača zadostovati, s katero more zadostiti delavec vsem svojim potrebam. Med te potrebe štejejo tudi vzdrževanje številnih družin.

Kakšna rešitev naj bo? Vprašanje družinskih doklad je sploh težko. Kajti družinske doklade, ki so poklicane za varstvo družin, bi mogle postati orožje proti takim družinam.

Kajti če bi se naložile na delodajalca, bi spadali družinski očetje v vrsto dragih delavcev. Delodajalec bi se zavaljal proti njim s primernim postopanjem, t. j. izogibal bi se jih.

V malih podjetjih bi pa tvorile družinske doklade vedno nekaj nestalnega. To bi se poznalo predvsem pri kalkulacijah, kar bi tvorilo pod gotovimi oko

liščinami stalno zapreko razvoju malih podjetij.

Te težave morejo izravnavati le tako zvane izravnalne blagajne, katere naj bi nastala bremena pravično razdelile med podjetja.

Vseeno je pri tem, če vzamejo za podlago obratne številke ali število delavcev in nameščencev ali pa, kar je največkrat slučaj, celokupna vsota izplačanih plač v posameznih obratih. Pri vpeljavi takih blagajn bi se pokazala sledeča prednost:

1. Izdatki niso več odvisni od števila otrok delavcev, ki so zaposleni v podjetju.

2. Če so priključeni obrati dovolj številni, se morejo družinske doklade že vnaprej izračunati.

Vpoštevati se pa mora, da je sistem izravnalnih blagajn šele v povojih.

Prihodnost nam bo pa odkrila, če je boljši sistem izravnalnih za določeno industrijo ali za določen teritorij ali naj država ustanovi državno blagajno.

Tudi je še odprto, od katerega otroka dalje in do katere starosti se naj izplačajo družinske doklade ter v kakšni višini itd.

Glavno pa je, da se ne smatrajo družinske doklade kot milodar delavcu, ampak kot socialna ustanova, da se ob-

varuje otroka družini s številnimi otroki pred bedo. V sled tega je tudi potrebno, da so delavci udeleženi pri postopku in upravi teh izravnalnih blagajn.

Kakšno je stališče organiziranega delavstva napram družinskim dokladam?

Krščanske strokovne organizacije so se izrekle na svojem mednarodnem kongresu leta 1922. za doklade ter so jih sprejele tudi v svoj svetovni gospodarski program.

Socialistične organizacije v nekaterih državah so se tudi izrekle za družinske doklade. Sem spadajo Belgija, Poljska, Češkoslovaška in socialistične strokovne organizacije v Franciji. Nasprotno so pa zavzele odklonilno stališče socialistične organizacije v Nemčiji, Nizozemski, Jugoslaviji, Avstriji in Romuniji. Lahko pa trdimo, da je večina delavstva za sistem družinskih dokladov.

Postavodajalci v nekaterih državah so vpeljali ta sistem za svoje uradništvo in celo v deželah, v katerih ni krščanskih strokovnih organizacij (Nova Zelandija), se je razvila misel o družinskih dokladah in dobila mesto tudi v zakonodaji.

Upanje je, da ne bo izginil sistem družinskih dokladov, ko se ustale valute, ampak da bo ostal in se razvil s pomočjo državne socialne zakonodaje do podrobnosti v duševno in moralno korist otroka, predvsem delavskega otroka.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz centrale. Skupine in plačilnice S. Z. T. D. se obveščajo, da je redni letni občni zbor, ki se je vršil v nedeljo, dne 26. junija 1927, sklenil, da se načelno sprejme reorganizacija JSZ. Dejansko pa se bo izvedla reorganizacija šele, ko bodo izvršene potrebne predprave in ko bo sklican izredni občni zbor zveze. Skupine in plačilnice SZTD še nadalje poslujejo kot do sedaj. Skupine se tem potom ponovno opominjajo na redno obračunavanje mesečne članarine in naj se zavedajo, da vsaka zakasnitev ovira delo in razmah organizacije. Važno in tudi potrebno je, da skupine redno poročajo o najnovejših dogodkih svojega okoliša. Stojimo na stališču, da se vsa krivična in za delavstvo škodljiva dejstva ožigosajo v javnosti, zato pa naj bodo poročila na resnični podlagi in podprta s konkretnimi dejstvi. Delavstvo po tovarnah in obratih naj bo uverjeno, da se njihov položaj ne bo zboljšal, da se krivice same ne bodo odpravile, dokler bodo delavci molče prenašali vsa bremena, katere jim nalaga kapitalistična družba.

Iz tajništva S. Z. T. D. Pisu anonimnega dopisa iz Šentvida nad Lj. se lepo zahvaljujemo za pojasnilo in bomo storili vse, da se zadeva pravilno uredi. Stojimo na stališču, da se nikomur ne dela krivice, zato bi želeli, da bi dopisnik dopis tudi podpisal, da mu moremo stvar pojasniti. Pripominjamo, da je prvi in zadnji slučaj, da na take anonimne dopise sploh odgovarjamo, še manj pa, da bi kaj ukrepali. To naj si zapomni vsak, kdor nima poguma, odkrito nastopiti za pravično stvar.

Borovnica. V nedeljo, dne 10. julija po rani sv. maši se bo vršil v društvenem domu širši sestanek lesnega delavstva, na katerem bo poročal zastopnik iz Ljubljane. Delavci! Komur je na tem, da se mu zboljša njegov bedni položaj, ta naj sigurno pride na sestanek, ki bo predvsem namenjen pozitivni organizaciji, ker samo potom strokovne organizacije se bomo mogli uspešno boriti za pravice in za zboljšanje naših socialnih razmer.

Zveza papirniškega delavstva.

Dev. Mar. v Polju. V nedeljo dne 3. t. mes. se je vršil redni letni občni zbor skupine pap. delavstva v Dev. Mar. v Polju. Občni zbor je bil razmeroma dobro obiskan. Zastopnik JSZ, gl. tajnik Gajšek, je v svojem govoru opominjal navzoče na boje in delo organizacije v prejšnjem letu. Od lanskega leta do danes se je organizacija zelo utrdila gospodarsko in organizatorično, zato je tem lažje odbijala razne poskuse podjetja, kako delavstvo na ta ali oni način prikrajšati. Važnost organizacije se je ponovno pokazala zadnje dni, ko je ravnateljstvo papirnice v Vevčah na način, ki nima primere, odtegnilo delavstvu po Din 3.10 za šipe v tovarni. Po prizadevanju vodstva organizacije se je kri-

vica popravila, brez da bi bilo treba seči po skrajnih sredstvih. Govornik je navduševal navzoče za stvarno in pozitivno delo za organizacijo, ki je bila, in je bo edina uspešna zaščitnica delavskih pravic. Navzoči so stvarnim besedam govornika burno pritrjevali.

Iz poročil odbornikov je bilo posneti, da je skupina v prejšnjem letu res delala in se na znotraj utrdila. Predlog nadzorstva za absolutorij odbora je bil soglasno sprejet.

Pri volitvah je bil izvoljen soglasno stari odbor in staro ostalo zastopstvo. Upanje je, da bo odbor težki nalogi tudi v bodoče kos. Da bo, naj ga vneto podpirajo vsi člani, tisti pa, ki še stojijo ob strani, naj se nam pridružijo, da bo organizacija papirničarjev enotna, močna in zmogovita.

Predlog za spremembo pravil, ki ga je stavil tov. Gajšek, je bil z ozirom na reorganizacijski načrt JSZ v celoti sprejet.

Po pozivu: »Fantje in dekleta! Vsi s korajžjo na uspešno delo!« je tov. Pintar med splošnim navdušenjem zaključil dobro uspeli občni zbor.

V nebo vpjoi greh je delavcem zasluzek odtegotati. Ker se kapitalizem za božje postave prav malo zmeni, zato ni čuda, da se je zgodilo v Vevčah zadnji teden to, kar nima primere v našem strokovnem pokretu. V vevški tovarni je veter pometal več šip raz oken, nekaj se jih je že drugače pobilo. Je pri majhnem delu so menda bili prizadeti delavci. Tovarna je pobite šipe nadomestila, a plačilo naložila vsem delavcem enako, tako da je pri tem še profitirala. Delavstvo se je vsled tega tako razburilo, da je gozilo s stavko. Taktnemu nastopu del. voditeljev se je posrečilo doseči vrnitev odtegljajev.

Svarimo tovarno pred podobnimi podvzetji, katera rodijo lahko težke posledice na vse strani. Delavstvo organizirano v »Zvezi pap. delavstva«, bo svoje pravice čuvalo.

USTANOVNI OBČNI ZBOR STROKOVNE ZVEZE MESTNIH USLUŽBENCEV V LJUBLJANI.

Prejšnji teden je bil v prostorih I. delavskega konzumnega društva ustanovni občni zbor »Strokovne zveze mestnih uslužbencev« v Ljubljani. Udeležba je bila izredno velika, ker je pristopilo k Zvezi še nad 100 članov. Pravila društva, katera je odobril veliki župan v Ljubljani, je razložil glavni tajnik JSZ tovariš Gajšek, in so bila z nekaterimi izpodbijami, ki se predložijo oblasti v odobrenje, sprejeta. Tovariš Gajšek je razložil veliko važnost in pomen močne in enotne strokovne organizacije mestnih uslužbencev, v katero je pozval vse, ki se še niso priglasili, tako delavce kot uradnike, kajti le v dosledni, enotni in disciplinirani strokovni organizaciji se morejo mestni uslužbenci uspešno boriti za svoje pravice in človeka vredni položaj. Ko je govornik pozval tudi uradnike v organizacijo in z

navduševalnimi besedami: »Na delo k novim zmagam!« zaključil svoje poročilo, je zavladalo med zborovalci, ki so burno odobraval govornika, veliko navdušenje za svojo organizacijo.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen naslednji odbor:

Predsednik: Jože Petrovčič, podpredsednik: Skobec Jakob, tajnik: Ojsterc Ludovik, blagajnik: Benčič Franc, gospodar: Šenica Jože. Namestniki: Rihar Anton, Kralj Jože, Golob Franc, Kaučič Franc in Pajenk Maks. Nadzorstvo: Zatter Ivan, Žirovnik Franc in Stajnko Ludovik.

Po kratkem razgovoru o bodočem delu za vedno večjo in močnejšo strokovno organizacijo, je predsednik tovariš Petrovčič zaključil lep ustanovni občni zbor, ki je pokazal moč in lepoto naše organizacije. Ostalim, ki še niso člani, kličemo: Pridružite se nam vsi, da skupaj korakamo v borbi za pravico!

Železničarski vestnik.

OBČNI ZBOR PROMETNE ZVEZE.

V nedeljo, dne 3. julija, se je vršil v Mariboru, Koroška cesta 1, občni zbor Prometne zveze, katerega so se udeležili zastopniki vseh skupin, razen dolenske proge.

Občni zbor je otvoril in vodil zvezni predsednik, oblastni poslanec tovariš Martin Kores, ki je iskreno pozdravil vse navzoče in podal besedo podnačelniku JSZ tov. Srečku Žumeru iz Ljubljane. Tov. Žumer je pozdravil občni zbor v imenu centrale JSZ in v daljšem govoru dokazal potrebo strokovne organizacije, brez katere delavstvo v bodočnosti ne bo doseglo ničesar. Edino delavske strokovne organizacije so in bodo posebno v bližnji bodočnosti postale edini delavski forum, potom katerega si bo delavstvo lahko izvojevalo svoje pravice. Kakor hitro so se vsi pridobitni krogi, posebno industrijski, kompaktno organizirali v svoji stanovski organizaciji in potom teh v karteje in truste, ne preostaja delavnim slojem drugega, kakor da se tudi oni do zadnjega organizirajo v svojih strokovnih stanovskih organizacijah. Žalostno je dejstvo, da nasprotne delavske organizacije, posebno železničarske, kljub svoji moči ne dosežejo za delavstvo prav ničesar, vendar nam vsled tega ne sme pasti pogum, ampak moramo s podvojeno silo, veliko požrtvovalnostjo in nesebičnostjo iti na delo in organizirati v naši organizaciji vse, ki jim je za splošen dobrobit delavstva, da z našim delom in uspehom prisilimo tudi nasprotne delavske organizacije k stvarnemu delu. Edino na ta način bo zasijala lepša bodočnost celokupnemu delavskemu stanu. Govoru so navzoči sledili z velikim zanimanjem in odobravanjem.

Po prečitjanju zapisnika zadnjega občnega zbora, ki je bil brez debate sprejet, so podali poročila vsi odborniki. Poročila odbornikov kakor tudi nadzorstva so bila z odobravanjem sprejeta. Živahna debata se je vršila pri predlogu o spremembi pravil, odnosno reorganizaciji Jugoslovanske strokovne zveze. Po daljšem razgovoru so bila nova pravila sprejeta. Pri volitvi odbora so bili izvoljeni z malo izjemo vsi stari odborniki. Nato se je prešlo k slučajnostim, pri katerih so se delegati razgovorili o bodočem delu v organizaciji. Debate so se udeležili vsi navzoči.

Po izčrpnem dnevnem redu je predsednik tov. Kores v lepih besedah še enkrat poudarjal potrebo močne Prometne zveze in prosil vse navzoče za stopnike, da gredo znova z veseljem na delo in pripomorejo železničarskemu stanu do njegove veljave in moči. S pozivom na neumorno in požrtvovalno delo je zaključil lepo uspeli občni zbor.

Današnje številko »Pravice« smo poslali, glasom občnega zbora P. Z., tudi vsem železničarjem, članom P. Z. Podrobno poročilo priobčimo prihodnjič.

P. Z. v Mariboru. Dopis prejeli prepozno. Podrobnosti, posnete iz poročila, priobčimo prihodnjič. Da list ne zakasni, moramo priobčiti že preje izgotovljeno poročilo. — Uredništvo.

Železničarjem vrnjene družinske vozne karte. Prometno ministrstvo in glavno železniško ravnateljstvo sta na ponovne intervencije poslancev Jugoslovanskega kluba odredila, da se železničarjem in njihovim družinskim članom, katerim so se nedavno odvzele družin-

ske karte, zopet vrnejo stare pravice. Začasno bodo družinski člani in tudi otroci imeli pravico do voznih ugodnosti na daljavo 25 km neomejeno, za daljšo vožnjo pa dobijo vsi člani železniške legitimacije s 24 prostimi kartami na leto.

Kronski upokojenci prevedeni v dinarske.

Ministrski svet je odobril in podpisal uredbo, s katero se izenačujejo kronski upokojenci z dinarskimi.

Uredba ima 8 členov. Prvi člen določa, da dobe državni upokojenci in upokojenke, ki so dosedaj prejeli pokojnino v kronah, isto v dinarjih in sicer v smislu čl. 2.—6. te uredbe. Ti člani pa določajo, da se morajo kronski upokojenci prevesti najprej na dinarsko plačo in sicer tako, kakor so bili prevedeni aktivni drž. nameščenci, predno je stopil v veljavo zakon o državnih uslužbenicah z dne 31. julija 1923. Isto velja glede vojaških upokojencev, samo da velja za nje zakon o ustrojstvu vojske iz leta 1904. Po prevedbi pa se pokojnina na novo regulira po predpisih čl. 6. in 7. zakona z dne 14. marca 1922 o prevedbi uradnikov.

Minister za finance je odredil, da se ta uredba takoj začne izvrševati.

Davek služkinj na ročno delo.

Zadnjič je napisala neka služkinja v »Pravici« zelo dober članek o davku na ročno delo, ki se kakor je iz članka posneti, odteguje tudi slabo plačanim služkinjam. Gotovo bo prav, če podamo nekaj pojasnila o davku na ročno delo: S finančnim zakonom za leto 1927/28 je določen eksistenčni minimum na 6000 Din. To se pravi, da tista služkinja, ki ne zasluži 6000 Din letno, ne plača nobenega davka. Vediti pa je treba, da poleg plače računa davkarija za služkinje kot dohodek hrano in stanovanje v višini okrog 240 Din, t. j. letno 2880 Din. Če zasluži služkinja v denarju letno 3113 Din, ne plača nobenega davka. Ako zasluži pa več, je že obdavčena, ako davkarija uradoma ne odbije eno tretjino dohodkov za nadurno delo, ki so davka prosti. V sled tega priporočamo služkinjam, da opozore svoje gospodarje, da zaslužek služkinj davkariji napovejo, in če znaša preko 6000 Din letno, naj napovedo, da jim eno tretjino plačujejo za prekurno delo. Ako bo poslala davkarija kljub napovedi plačilni nalog, potem se je treba pritožiti. Ako bodo vsi gospodarji tako postopali, bo malokatera služkinja pri današnjih dohodkih in višini eks. minimuma plačala davek.

Širša pojasnila daje »Poselska zveza« ali Jugoslovanska strok. zveza v Ljubljani.

Delavsko združništvo

Temelj bodočega gospodarskega reda bodo zadrage, to je gotovo. Ni pa mogoče vsega zadržnega sistema zgraditi čez noč. Postopoma, polagoma! Najprvo kreditne zadrage. Ko se pa te okrepe, pa druge: konsumne, stavbene, zavarovalne in druge. V okrilju zadrug bi se ustanovile tudi posredovalnice, pekarnice, kuhinje itd.

Združništvo je delavska samoobramba, je delavska samoosvojitve, že postopek k novemu gospodarskemu sistemu. Novi gospodarski sistem, to bodi delavskemu združništvu veliki cilj, kateremu se mora umakniti vsaka težnja po čim večjem poslovnem dobičku za drug, in po čim večjih ugodnostih članov. Delavsko združništvo ni samo delavska gospodarska ustanova, temveč je tudi člen v verigi delavskih organizacij, ki se ena na drugo opirajo, a streme vse za enim ciljem: Novi družabni in gospodarski red. Nobena delavska organizacija ne more iti radi tega velikega cilja lastnih, neodvisnih potov, ne more drugih organizacij posnemati in jim slediti. Veriga delavskih organizacij, gospodarskih, političnih, strokovnih in prosvetnih mora biti neločljiva. Čez vse pa pravi, dosledni, neomahljivi socialistični duh.

Na delo za delavsko združništvo!

17. t. m. vsi na Sveto Planino nad Trbovljami.

Tedenske novice.

Veličastna orlovska prireditve v Ljubljani. V nedeljo se je vršila v Ljubljani lepa orlovska prireditve, ki je znova pokazala sad vztrajnega dela v vrstah katoliških telovadcev. Okrog 8 jutraj se je pričel izpred Ljudskega doma pomikati imponantni sprevod, v katerem je korakalo 950 članov v krojih in 520 članic ter nad 80 narodnih noš. Po sprevodu je bila na Stadionu sv. maša, kateri je prisostvovala velika množica udeležencev prireditve. Popoldne se je vršila na Stadionu javna telovadba, ki je pokazala, da so Orli v telovadbi prav krasno napredovali ter so bile vse točke dovršeno izvedene. Telovadbi je prisostvovalo nad 10.000 ljudi.

Žena z zaprtimi očmi. Na mnoga vprašanja čitateljev naše »Pravice« odgovarjamo, da bo povest »Žena z zaprtimi očmi« ponatisnjena v knjigi. Povest bo izšla kmalu potem, ko bo končana v »Pravici«. Obenem opozarjamo naše čitatelje, da ima uredništvo že pripravljeno novo povest, ki bo pričela izhajati takoj po dokončanem sedanjem podlistku. Povest bo brez dvoma zelo ugajala vsem naročnikom.

Poselska zveza opozarja gospodinje, da store sigurno svojo dolžnost pri dopustu služkinj, kateri je najbolj prikladen sedaj v času šolskih počitnic. Vsaki služkinji namreč pripada po § 10. poselskega reda: po dveletnem službovanju vsako leto en teden dopusta in obenem za ta čas doklada za hrano v znesku pol mesečne plače. Upati je, da se tej dolžnosti ne bo protivila nobena gospodinja, ker je počitek res potreben, predvsem pa služkinjam. — Odbor.

Na Triglavu ponesrečil. V severni triglavski steni se je te dni ponesrečil 24 letni Edvard Deržaj, učitelj v Ljubljani. O nesreči je bilo obveščeno Slovensko planinsko društvo, ki je poslalo takoj svojo ekspedicijsko iz Mojštrane v Vrata. Tudi iz Ljubljane je odšlo nekaj »Skalašev«, da poiščejo svojega ponesrečenega tovariša, katerega so našli še živega.

Krvav dogodek v Črni. V ponedeljek, dne 4. t. m. se je pripetil v Črni na Koroškem obžalovanja vreden slučaj. Nekaj finančar, ki je bil svoječasno radi blaznosti že v umobolnici, je napadel brez vsakega vzroka župana iz Črne ter mu zasadil bodalo v hrbet. Župan je dobil smrtnonevarno poškodbo in dasi so ga takoj prepeljali v slovenjgraško bolnico, je le malo upanja, da bo okreval. Pobesnelega finančarja, kateremu se je očitno zmešalo, ker je že prejšnji dan grozil ljudem po vasi, so zaprli in pride zopet v umobolnico.

Za dr. Peričev spomenik so darovali: Mestni delavci (cestno nadzorstvo) 848 Din 70 par; po 250 Din: ing. Dukič in drug, »Edinost«, org. mest. namešč.; po 100 Din: Strle Jos.; po 50 Din: Mihelič Josip in drug, Miklič, hotelir, dr. Drč, Willmann R.; po 30 Din: dr. Anton Kodre, Kordelič Rudolf, Andolšek Franc; po 25 Din: Beline Franc, Mijič Slavko, Wager Ivan; po 20 Din: Lukič Zvonko, Lukič Ivo, dr. Fr. Drganc, Selak Peter, Gantner Josip, Kovačević Aleksander, Bratož Franc, Jurman Rudolf, Lukas Peter, Dekleva Josip; po 15 Din: Šimenc Fr.; po 10 Din: Pucihar Anton, Zorn F., Nachtigal Lovro, Resnik Jože, Magdič N., Kren Matija, Kožuh Vinko, Uršič Ljudmila, Lukas Emil, Lukas Leo, Ciglar Jakob, Wernig Ciril; po 5 Din: Golar Andrej, Korošec Josip, Raktelj T.

Ljutomer — mesto. 30. junija t. l. je bil trg Ljutomer povzdignjen v mesto.

Kruh se je podražil. V času, ko vse govori o dobri letini, se je podražil kruh za 50 para pri kilogramu. Sicer je malenkost, si bo marsikdo mislil, a pri plačah, ki jih prejema danes delavci in v času, ko je toliko brezposelnih, je to pri kruhu, ki je glavna hrana delovnih slojev, vsekakor veliko.

Vsled bede v smrt. V Mariboru se je obesil progovni delavec Anton Koban. Vsled redukcije je smel delati samo po štiri dni v tednu. Razen tega je sledilo še znižanje plač in je bil vsled tega v veliki stiski, kako preživeti sebe, ženo in štiri otroke. Zaradi bede je siromak obupal in preteklo sredo so našli otroci očeta obešenega na vratih kuhinje.

Nesreča z motornim kolesom. Na strmem klancu nad Višnjo goro se je ponesrečil Ferdo Pavlič, gostilničar na Viču pri Ljubljani, ki se je z motornim kolesom peljal po opravkih v Višnjo goro. Težko poškodovanega so prepe-

ljali z rešilnim avtom v ljubljansko bolnišnico.

Dolga pot nemškega balončka. Dne 25. junija je padel na tla v Gornji Rečici balonček, na katerem je bila pritrjena dopisnica. Na dopisnici je bilo napisano, da je bil balonček spuščen v zrak pri Essenu v Nemčiji. Želji lastnika balončka se je ustreglo in odpisala dopisnica z navedbo kraja in časa, kje in kdaj je padel balonček. Zanimivo je, da je prišel balonček iz daljnje Nemčije preko Alp in padel nepoškodovan v Rečički dolini.

Pri delu ga je zadela kap. Pri delu vodovoda v Planinski vasi nad Trbovljami je kap zadela 60 letnega starovpokojenca Ivana Koritnika. Bil je v kratkem mrtev.

Premogovnik Resika pri Ljutomeru je od sedanja lastnice Malvine Watzlawekove kupila nanovo ustanovljena delniška družba Yugoslavian Colliers Limited v Londonu za 40.000 funtov šterlingov.

Strašen požar. V vasi Veliki Bukovec, ki leži med Koprivnico in Varaždinom, je v soboto popoldne okoli dveh nastal strašen požar, ki je divjal vse popoldne do tretje ure po polnoči. Veter je nosil iskre in plamen od hiše do hiše, od poslopja do poslopja, tako da ves napor ubogih ljudi in gasilcev, da bi ogenj lokalizirali, ni imel uspeha. Zgorelo je 23 hiš s 35 gospodarskimi poslopji. 127 ljudi je brez strehe in hrane, ki je vso ogenj uničil. Skupna škoda znaša preko dveh milijonov Din.

Draga jabolka. Pretekli teden so bila na ljubljanskem trgu naprodaj prva letošnja jabolka. Pripeljal jih je neki prekupec iz Banata. Cena je bila 12 Din za kilogram.

Mesto domov v bolnico. Usnjarski pomočnik Jakob Verdel iz Konjic se je hotel peljati iz Maribora domov. Ker oba opoldanska vlaka odhajata skoro istočasno iz Maribora, se je pomotoma vsedel v koroški namesto v ljubljanski vlak. Šele na razpotju, kjer se koroški vlak odcepi od ljubljanske proge in zavije proti zapadu, je opazil svojo pomoto in skočil iz vlaka. Srečo je imel, da je le za las ušel smrti pod kolesi, vendar pa si je zlomil levo nogo in so ga morali prepeljati v bolnico.

Knjižnica prosvetnega odseka Delavske zbornice v juniju. Junija meseca si je v knjižnici prosvetnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani izposodilo 300 čitateljev 608 knjig, in sicer 360 slovenskih, 221 nemških, 27 hrvatskih, po vsebini: 542 leposlovnih, 66 znanstvenih. Dohodkov je bilo 880.50 Din. Vpisalo se je 30 novih, tako da ima knjižnica sedaj že 420 rednih čitateljev. Odkar si knjižnica nabavlja nove leposlovne knjige v nemškem jeziku, vidno napreduje izposojanje nemških knjig: v marcu je bilo n. pr. izposojenih od 780 knjig 127 nemških, v maju od 625 knjig 187, junija pa od 608 že 221 nemških.

Težka nesreča. V Mariboru se je ponesrečil na praznik sv. Petra in Pavla v tovarni usnja Freund usnjarski Martin Omerzu. Pri spravljanju kože v stroj ga je kolesje zgrabilo za levo roko in mu jo zmečkalo.

Tri smrtne obsodbe v Varaždinu. Dne 7. februarja je bil v Proksu umorjen posestnik Mihael Marinkovič. Umorjeni je napravil oporoko, v kateri je zapustil nekaj tudi svoji nečakinji Milki Marinkovič in Ani Pusik. Ženski pa nista mogli pričakati njegove smrti, temveč sta nagovorili hlapca Horvata, da je Marinkoviča ubil. Ker še ni bil mrtev, sta ženski hodili po njem in ga zbadali z noži. Sedaj so bili vsi trije obsojeni na smrt.

Vilko Pitako:

Nekaj o delu v Krekovi mladini.

V vsem našem mladinskem pokretu gre za to, da tisto, kar v sebi čutimo in teoretično razlagamo, začnemo praktično izvajati. Ako hočemo še te besede osvetljevati, moramo reči: Teorija je znanstvena razlaga življenja, praksa pa je življenje samo. V vseh ozirih praktično rutiniran človek si bo pač docela drugače utiral pot skozi življenje kot pa kak sanjarski teoretik. Isto velja za naše gibanje. Pojdimo v prakso — v življenje in tam prodirajmo do naših ciljev!

Treba je najti sredstev in potov za naš čas in ono v nekem lepšem svetu,

kot se nahajamo mi vsak dan, zasnovano in med nami komaj započeto delo z vso vztrajnostjo nadaljevati. Delo vsakega pokretaša, pa bodisi najneznačajnejše, je upoštevati donesek k delu nas vseh. Vsakdo mora živeti v tem, da brez njegovega udejstvovanja celokupnosti nekaj manjka, da je vsled tega nekje praznina, ki jo je treba izpolniti, sicer je vse naše ustvarjanje polno lukenj in naše delo ne bo držalo.

Kot prvo se mi zdi, je treba našim podružnicam trdne izgraditve temeljnih pogojev njihovega obstoja in splošnega podviga. Ideja naše organizacije mora biti zasidrana globoko v duši vsakega pokretaša. Organizaciji veljaj vsa ljubezen, vsa notranja čustvena in duhovna bit. V ostalem pa vedimo, da naša organizacija ni društvo z nekim številom članstva, ampak da je njena sila predvsem v njenih idejnih stebrih. Vendar gotovo ne gre zametavati številne moči, ki je le zunanja opora. Zgibajmo se vsak v sebi in zberimo se v krog vsi, ki čutimo in mislimo eno. Zadnji naš tovariš v tovarni ali kjerkoli naj bo med nami! Ne ločimo pa se med seboj z visokimi zidovi, ne bodimo »voditeljic«, »odborniki« na eni in »članici«, »masa« na drugi strani. Pokretni smo!

Samo misel k prejšnjemu! Pri mnogih skupinah strokovne organizacije so organizirani tudi še zelo mladi tovariši, ki s starejšimi gotovo ne morejo vsem skupaj. Tam naj bi se osnovali mladinski krožki, za katere naj skrbi kak starejši tovariš, ki je še »mlad in veselega srca«.

Dobra volja, železna vztrajnost in korajža nam bodo pomagale čez vse težave. Ideal, za katerim stremimo, ni nikaka iluzija, prevara, ampak borba za resnično krščanskega socialnega človeka. Ta misel nam dajaj pogon pri našem delu.

Za prvega med nami si izberimo vedno najboljšega, najbolj korajžnega. Treba pa mu je še sodelavcev. Predvsem marljivega tajnika, ki zapiše vsak sestanek, sejo, pošilja mesečna poročila centrali, blagajnika in druge. Prav je tudi, če se izbere za vsako podjetje vsaj enega zaupnika. V ostalem pa bodi naše načelo, da delajmo vsi brez razlike. Mi vsi smo podružnica, mi smo organizacija.

Zivljenje in delovanje samo se lahko prav raznovrstno razvija. Za dober obisk sestankov skrbimo s tem, da preizkusimo najboljši način in potem stalno tako delamo. Noben sestanek naj se ne prične brez pesmi; ako je mladina skupaj, pa ne poje in ni vesela, to je nekaj, kar ni razumljivo. Na naših sestankih naj se če le mogoče ne kadi in ne pije. Na vsak sestanek spada predvsem poročilo o stanju organizacije in potem vse ono, kar prinese vsakdanje življenje. Od časa do časa so potrebna tudi idejna predavanja ali govori in pomenki itd. Kot referenti, predavatelji in govorniki pridejo v poštev predvsem starejši in sposobnejši mlajši tovariši in gibanju blizu stoječe osebe.

Velikega pomena je tudi, da imajo podružnice dobre in bogate knjižnice. Knjiga nam bo mnogo pomagala k vsestranskemu napredku.

Nekaj o izletih. Za mladega človeka ni lepšega! Doživljaj v lepi božji naravi te dvigajo, preoblikujejo tvojo vsakdanjo in morda zastrupljeno miselnost. Vsak mlad delavec že nekako čuti v sebi potrebo, da se umakne mrkemu ozračju tovarniških dimnikov in išče utehe zunaj v gozdih, v svetlobi in solncu. Tukaj in v Bogu se moremo naskrati vedno novih moči za naše delo v podjetju, v organizaciji in drugje. Ne napravimo nedelj in praznikov v gostilnah in na plesiščih. Skupni izleti jačijo medsebojno zavest skupnosti.

In kaj mislimo o športu? Gojitev v neki meri in s ciljem pred seboj je zdrava in pospešuje telesni razvoj. Po naših podružnicah je še malo športnih odsekov. Kdor hoče šport gojiti, naj to stori v podružnici sami, dela naj na to, da se ustanovi športni odsek in da se za vse potrebno poskrbi. Gojiti pa lov za rekordji ni naš namen.

Velja torej: Manj praktičnega govorenja, toda tem več praktičnega dela! Tesna zveza s strokovno organizacijo, pridobivanje novih članov, številčen napredak, a še močnejša notranja utrditev in ustalitev!

Razširjajte »Pravico«!

Krekova mladina.

Sneberje-Zadobrova. Naša podružnica bo priredila v nedeljo 10. julija ob 3. uri popoldne veliko vrtno veselico z bogatim sporedom pri gosp. Fr. Lovšetu v Sneberju. Vsem prijateljem naše organizacije kličemo: Na svidenje, ne bo vam žal! — Odbor.

Sneberje-Zadobrova. Naša podružnica je v tem mesecu izgubila eno izmed zelo vnetih članic Angelo Peternel. Rajna je zelo podpirala naš pevski odsek. V cvetu mladosti pa jo je iztrgala smrt iz naših vrst. Spremili smo jo k večnemu počitku s podružničnim vencem. Moški zbor pa ji je zapel v slovo dve žalostinki. Počivaj v miru!

Moste. Redni članski sestanek se bo vršil v petek 8. t. m. ob 8 zvečer. Ker je sestanek zelo važen, prosimo, da se ga člani in članice v polnem številu udeležijo.

Lesce. Naša podružnica bo imela svoj redni sestanek v nedeljo 10. t. m. ob 10 dopoldne v društvenih prostorih. Na sestanku bo poročal zastopnik centrale. Dolžnost članstva je, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Jesenice. V soboto 2. julija smo imeli članski sestanek, na katerem nam je tov. predsednik poročal o konferenci, ki se je vršila 25. junija radi skioptičnega aparata, ki ga je Del. zbornica dala v uporabo vsem organizacijam, registriranim pri D. Z. v svrhu kulturne propagande. Aparat bo na razpolago vsem organizacijam pod pogojem, da vsaka osem dni prej javi dotičnemu, ki aparat hrani, to pa radi tega, da ne bo prišlo do kakih neprilik. Zbornica bo nakazala tem organizacijam 2000 Din podpore za tečaj. Ker se nismo mogli zediniti za skupen tečaj, bo zbornica ta denar razdelila po klubovem ključu, pod pogojem, da se ta denar uporabi izključno za tečaje. Dalje je tov. obl. poslanec Arnož govoril o vzgoji posameznika. Je pač vedno treba poudarjati to, da je vzgoja posameznika nujno potrebna, ker le potom tega bo družba zadobila drugo lice. Tov. Arnežu smo bili za lepe in bodrilne besede kar najbolj hvaležni. Želeti pa je, da bi se tovariši udeleževali naših diskuzijskih večerov v večjem številu.

Trbovlje. Dne 17. julija bo priredila naša Krekova mladina izlet na Sv. Platinu. Upamo, da se bodo našega izleta udeležili vsi somišljeniki krščanskega socializma. Govorilo bo več delavskih govornikov. Odhod iz Trbovelj jutraj ob 7. uri, zbirališče v Društvenem domu. Natančen spored objavimo v prihodnji številki »Pravice«. Krščanski socialisti! Pojdite na delo, da pokažemo, kaj smo in kaj hočemo in pripeljite seboj vašo mladino, da se naučijo ne samo gorskega zraka, temveč tudi v naši družbi pravega delavskega duha. — Krekovec.

Našim naročnikom.

Iz več strani smo dobili pritožbe, da nekateri naročniki dobivajo list šele v nedeljo in ponedeljek, namesto v petek ali soboto. Na to odgovarjamo, da »Pravica« redno izhaja v četrtek, le ako je praznik prve dni v tednu, izide v petek. Da pa nekateri naročniki prejemaajo list šele v ponedeljek, ni krivda uprave »Pravice«, ki stalno skrbi za redno odposiljatev, ampak mora biti vzrok kje drugje. Vsled tega prosimo naročnike, da to upoštevajo in krivdo ne nalagajo upravi. — Večkrat se tudi primeri, da nekateri naročniki prejmejo opomin, kateri so ravno isti čas poslali že naročnino. Razumljivo je, da v tem slučaju opomin zgubi svoj namen. Isto velja tudi glede priloženih položnic. Prosimo naročnike, da vsak slučaj nereda javijo takoj upravi. Reklamacije so poštnine proste. V tem slučaju treba le na naveden papir brez znamke z opombo »reklamacija« napisati na eni strani naslov uprave, na drugi strani pa svoj naslov in dotično številko lista, katero reklamira.

Uprava »Pravice«.

OBLEKE IN PLAŠČE

LASTNEGA IZDELKA — PO NAJNIZJIH

CENAH DOBITE PRI

JOS. ROJINA, LJUBLJANA

ALEKSANDROVA CESTA 3.

NAJBOLJŠA

kolesa in šivalni stroji

in švicarski pletilni stroj »Dobie« je edino

JOSIPA PETELINCA

znamke »Gritzner«, »Adler« za rodbino, obrt in industrijo. — Pouk vezanja brezplačen. Ugodni plačilni pogoji.

Ljubljana — poleg Prešernovega spomenika. Telefon št. 913. Večletna garancija.

Razno.

Rudniška nesreča na Angleškem. V Pout Henry-u se je pripetila v nekem rudniku velika eksplozija premogovega prahu. V času eksplozije je bilo zaposlenih v rudniku okrog 100 delavcev. Večina od njih je obolela na zastrupljenju, 12 rudarjev je bilo težko poškodovanih.

Vojak na straži znorel. V Znajmu na južnem Moravskem se je nekemu vojaku na straži omračil um. Prišel je streljati na dvorišče vojašnice in ranil več vojakov, toda k sreči nobenega ne težko.

Posrečilo se je kmalu, da so vojaka zvezali.

Strela udarila v skupino izletnikov. V gozdu pri Augsburgu je iskala skupina izletnikov pod velikim drevosom zaščite pred nevihto. Nenadoma je udarila v drevo strela. Dve osebi sta bili ubiti, dve deklici sta ohromeli, pet drugih izletnikov je bilo težko poškodovanih, več drugih pa je odneslo lahke poškodbe.

Za kratek čas.

Nova sobarica. Soprog sobarici: Katica, jaz bom prišel kasno domov, imam sejo. — Sobarica: Ne, ne, gospod, meni se ni treba opravičevati.

Prebrisani Moric. Oče je prinesel domov blago za obleko. Vsa družina ga ogleduje in ga hvali. Končno pristopi Moric in ga ogleduje z narobe strani. — Kako si ti Moric neumen, da gledaš blago narobe, mu reče oče. — Zakaj

Najmoderneje, najelegantnejše oblike, vsakovrstne kakovosti

KLOBUKOV

dobite po konkurenčnih cenah samo v specialni trgovini Jos. Pok. nasl. Marko Bogataj, Ljubljana, Stari trg 14. — Sprejemajo se tudi klobuki v popravilo.

neumen? Jaz bom obleko s tega blaga dobil šele takrat, ko ga boš obrnil.

Kdor razume svoj posel. — Kaj ste, oče, prodali kravo? — Ja, tak, sem in nisem. — Kako naj to razumem? — Tako-le: Ker je nisem mogel na sejmu prodati, sem jo pred trgovcem tako postavil, da jo je povozil avto, potem so mi pa plačali trikrat toliko, kot je bila vredna.

Brezverec. — »Kako ste zadovoljni z novim najemnikom?« — No, tako! Vsak dan spreminja vera. — »Kako to?« — »Včeraj je bila pri njem Vera Kurnikova, danes Vera Petelinova, jutri pa pride Vera Kokošnikova...«

Tudi primera. Svinjski trgovec: »Ta svinja je ogromna. Gotovo je v tej vasi najtežja.« — Prodajalec: »Res je! Od mene je težja samo osem kil.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1350 Din, za 100 lir 313 Din, za 1 dolar 56.25 Din, za 100 francoskih frankov 222 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.25 Din, za 100 šilingov 800 Din.

L. MIKUŽ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 15

DEŽNIKI in SOLNČNIKI!

NA MALO NA VELIKO
USTANOVLJENO L. 1839.

ŠTAMPILJE

PEČATI

ETIKETE

SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
Sv. Petra c. 13.

Jernej Ložar — Ljubljana

Sv. Petra cesta 20

priporoča vse vrste obleke za gospode in dečke: najcenejše, nepremočljive dežne plašče, Hubertus-plašče in pelerine iz tirolskega lodna, delavske in dr. modne sportne obleke, srajce, ovratnike itd.

Konkurenčne cene! Postrežba točna!

Najboljše in zato najceneje

kupite samo pri

Josipu Petelinu v Ljubljani

nogavice, rokavice, kravate, modno blago, volno, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, toaletno blago, galanterijo, nahrbtnike, razne trakove, gumbe in lišp.

Na veliko! Na malo!

Inserirajte v »Pravici«!

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICE: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠTNIKOV TRG ŠT. 4.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L'Ermitte:

36

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

OSEM IN DVAJSETO POGAVJE.

Med tem časom drdra Ludovik Hughe proti Chamonix-ju: vsako uro se menjavata s Celestinom pri obračalu avtomobila.

Pa drvi Ludovik Hughe v nekakem zanosu — saj ga dviga vekovit čar ljubezni.

Čim bolj se oddaljuje od tovarne, od kupecev, od posla, od enoličnega okvirja vsakodnevnih opravkov in od sive pobarvanosti pariške, tem bolj raste to oduševljenje. Kakor da se njegove peroti, stisnjene v železnem stezniku narejenosti odpirajo v prostem zraku, ob tistem mogočnem klicu preproste prirode, kakršna je izšla iz boljših rok.

Ludovik Hughe se izogiblje mestom kolikor mogoče; lačen in žejen je prostranstva in samote.

In tam daleč... zelo daleč ob črti obzorja bi že rad videl vstajati snežne vrhove, na vznožje katerih se je zatekla njegova ljubljena.

Celestin ga opazuje zelo nemiren. Zakaj na eni strani je Melanija in ga Hughe... na drugi pa oba gospodarja in morebiti vsa bodočnost hiše.

V bistvu ni nič kaj zadovoljen sam s seboj. Ponašal se je kot neotesanec, spuščajoč se v vojsko, slepo sledeč grdi babnici, ki mu je zoprna, proti dekletu, siroti brez obrambe in navezani kot on na to, da si služi svoj kruh.

Njegova žena, preprosta kuhinjska pomočnica, se je bila izkazala v svojem ravnanju drugače pogumno, ko je zmeraj odklanjala sodelovanje pri nagajanju in vohunjenju. Znana mu je bila zgodba o modri ponvici..., ponvici ozirov na čast, ki jo je poslala Melaniji. Tudi on bi bil čisto lahko prejel svojo.

Daleč od zadirljive, sovražne okolice, ki jo je ustvarjala Melanija, vidi Celestin stvari bolj hladno in začenja čutiti nekako kesanje, ki je vseeno kes, čeprav ni še popoln.

Sicer mu Ludovik Hughe ni ničesar zaupal... niti zakaj se vozita oba tako naglo proti Chamonix-ju. Toda v hišah, koder je kaka ga Hughe in kaka Melanija, vedo posli vse... Kaj je danes in kaj bo lahko jutri; to vse čisto naravno kot prirastek inventarja.

Celestin ve torej, da gre pot do Marije Durand, a ne da bi bil kakorkoli poučen o okoliščinah, v katerih se nahaja in o natančnem cilju, ki ga ima njegov mladi gospodar pred očmi.

In neke sobote popoldne proti štirim krene avto ves prašen v edino ulico, ki je na razpologo v Chamonix-ju... Ludovik Hughe ob vodilu vozi počasi ter se ozira desno in levo, ne bi li opazil med elegantno množico, ki jo srečuje, nenadoma

zali obraz, čigar mil in svetli spomin se mu je za zmeraj vtisnil v srce.

Toda tistega večera ne vidi Ludovik Hughe v hotelu »Des Alpes«, kjer je odsedel, drugega kot zarjavele turiste in podjetne ženske, ki jih ne pozna in ki ga ne interesirajo več.

Eno njegovih velikih upanj je maša drugi dan v cerkvi v Chamonix-ju.

Marija Durand v svoji pobožnosti ne bo zamudila niti v službi mogoče protestantske Američanke svoje nedeljske maše..., ki je njen prosti trenotek... kot je dejala pred nekaj tedni z žalostnim nasmeškom. No, v Chamonix-ju so maše zgodnje in goreče radi številnih duhovnikov in vernikov, ki prihajajo na oddih v ta kraj z okolico, ki ji ni para.

V nedeljo zjutraj se postavi torej Ludovik Hughe koj po prvi maši v ozadju malega trga... Odtod bo lahko neopažen pregledal vse vernike.

Hodi gori in doli...

Hodi doli in gori...

Včasih že misli, da je to ona... A to ni ona! Maše slede mašam.

Polagoma mu postane le še nada na veliko mašo..., zadnjo!

Ta velika maša je Chamonix-ju jako obiskana; često slišiš ondi duhovnika visoke veljave.

Tisto nedeljo se žuri k njej sportna, elegantna in vesela množica v takem številu, da morajo vrata ostati odprta in da poslušajo del prisotnih mašo od zunaj.

Ludovik Hughe je pravkar prodril na gorsko pokopališče, ki obrobja cerkev in motri že deseti grob slavnega vodnika, ki ga je ubilo med hojo na goro, kar opazi, obrnivši glavo — kot je delal neprestano — tam doli blizu hotela »Mont Blanc« dve fini in svetli postavi mladenk, ki stopata proti cerkvi... Ena je očitno ameriška miss..., druga pa je ona, da, ona... Marija Durand, kot je on ni še nikdar videl... Pozna jo le v čepici in malem predpasniku, ali pa še v skromni opravi kako!... ki jo je oblačila svoj čas, ko je hodila v nedeljo ven.

Danes pa je jasna gospodična iz visoke družbe, ki se pomika ne da bi vedela, da je tako blizu, veselo proti njemu s tisto dražestjo naše rase... edinstveno na svetu! —

Ludovik ima komaj toliko časa, da se obrne in skrije za drevo. Mladenki gresta mimo... miss se smeje, da se ji vidijo vsi beli zobje, ko nekaj kaže s svojo okovano palico v smeri proti Ruskinovemu kamnu... Marijin obraz se jasni v tistem notranjem smehu, kot ga je videl na njej Ludovik Hughe v Rožah neke nedelje, ko je nabirala školjke za svojega galeba..., smehu, v katerem se je podajala in pridrževala obenem.

Cerkev je zopet polna ljudi. Obe gospodični si zelo dobro omogočita vstop in posreči se jima, da najdeta mesti skupaj v eni klopi.

Sedaj je vrsta na Ludoviku, in on se prerine čisto tik za njima.

A on je manj srečen... njegovo prodiranje vzbudi nekaj ugovorov. Maša se začne in pri evangeliju stopi duhovnik iz Pariza na prižnico.

Njegov govor traja le četrte ure, a on govori o gori..., o tej gori, ki so jo ljubili vsi veliki duhovi, med katerimi se svetila Mojzes in Krist. Učenik si je izbral goro za najveličastnejše svoje govore; in v noči pred tragedijo na Kalvariji je šel iskat pred poslednjim bojem na Oljsko goro tolažbe v svoji zadnji molitvi...«

In ta duhovnik kaže mestoma tak polet, da ga celo Ludovik poslušajo... Razlaga nauke, ki jih daje gora: čuječnost, previdnost, drznost, a tudi moč, raskavo cvetko, posajeno iz goreče želje in napete, trdovratne volje.

... Kot življenje zahteva tudi gora, da se metodično urimo zanjo; in zelo nevarno je, podati se nanjo brez priprave...«

H koncu se pridigar — gotovo turist — navduši... pa opeva v lirskih izrazih... »zdravo veselje višin, strast, da se dvignemo vedno višje in višje... da dihamo zrak, ki ga še nismo nikoli dihali, da gledamo brezmadežne lepote, ki so jih gledale le oči pogumnih, vrednih, da jih motrimo... neizrekljivo opojnost teh neizmernih samot, kjer slišite neizmeren molk... kjer ima minljivi človek občutek, da živi že v neskončnosti.

Seveda pride nato žalost sestopa... žalost, da najdete zopet zemljo in njene malenkostnosti.

Dante je v svojem Raju zapisal: »So stvari, ki jih tisti, ki pride od tamkaj gori nazaj, ne zna več povedati.«

Toda Gospod je ustvaril spomin.

In spomin na tiste ure je sladkost, ki nam pomaga preživeti druge.

... Ljubite torej ono, kar je visoko, kakor ledenik, ki ga vidite tamkaj v vznožju sinjega neba, ko pridete iz gorske cerkve... kakor on, vrzite s stvojih duš vsako umazanost... kot on dvignite slednjič vsako dušo, ki se približa vaši duši, tja do dne, ko vas bo Oni, ki se imenuje Vsevišnji, smatral za vredne svoje visočine in svoje neskončne slave...«

Ludovik Hughe gleda Marijo Durand. S svetlimi očmi, roznatimi lici, drhtečimi nosnicami pije te besede kot se pije močan napoj... Tudi ona je bila visoka..., tudi ona je bila čista..., tudi ona je dvigala neizprižene duše, ki so se približale njeni.

Da bi zadržala v sebi ves vonj teh misli, skloni Marija Durand glavo v svoje roke z belimi rokavicami... Ludovik Hughe vidi le še tiste plave lase in ročico, na kateri se blišči verižica.

Za koga moli ljubljena...? Za svoje...? Kdo ve...? Mogoče še za nekoga drugega!

(Dalje.)